

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

TALIS2018

PROF. DR. BRAM SPRUYT (PROMOTOR - WOORDVOERDER)
PROF. DR. DIMOKRITOS KAVADIAS (CO-PROMOTOR)
PROF. DR. JESSY SIONGERS (CO-PROMOTOR)
PROF. DR. FILIP VAN DROOGENBROECK (NATIONAL PROGRAM MANAGER)
BALDER BONGAERTS (ONDERZOEKER - VERANTWOORDELIJKE LAGER ONDERWIJS)
HÉLÈNE LEMBLÉ (ONDERZOEKER - VERANTWOORDELIJKE EERSTE GRAAD SECUNDAIR ONDERWIJS)
DENNIS MATHYSEN, LAURA VAN DEN BORRE (TECHNISCHE ONDERSTEUNING)

Wat is TALIS?

- Teaching And Learning International Survey 2018 (3de ronde)
- Vergelijkend onderzoek bij leraren en schoolleiders in 48 regio's/landen
  - Primaire focus: ISCED 2 (1ste graad SO)
  - Ook bevestigingen bij ISCED 1 en ISCED 3
- Doel: Beschrijving geven van de school als werkomgeving van leraren en schoolleiders
  - Het is een beschrijving van *binnenuit*
  - TALIS beschrijft hoe leraren en schoolleiders de onderwijsrealiteit *ervaren*.
  - *Zelf-rapportage*

TALIS in Vlaanderen

- Vlaanderen nam aan alle rondes (2008 – 2013 – 2018) van TALIS deel
- Vlaanderen neemt deel als *subnationale eenheid*
- Vlaanderen nam deel aan bevraging ISCED 2 (1ste gr. SO) en 1 (lager onderwijs)
- Veldwerk: 1/3 tot 30/4/2018

- Respons hoofdonderzoek

	ISCED1 (n=200)	ISCED2 (n=200)
Schoolniveau		
Schoolniveau Totale respons	177 (88.5%)	182 (91%)
Lerarenniveau Totale respons	2665 (92%)	3118 (84%)

TALIS in Vlaanderen

- Internationaal rapport en publieke data vrijgave opgesplitst
  - Volume I (19/06/2019)
  - Volume II (23/03/2020)
- Vlaamse rapporten (beschikbaar op <http://talis2018.be/>)
  - Beschrijvend rapport Volume 1 (19/06/2019)
  - Beschrijvend rapport Volume 2 (23/03/2020)
- Verdiepende rapporten

Leeswijzer

- Beschrijvende rapporten met *systematische vergelijkingen*
  1. Vlaanderen vs.
    - EU-14, PISA top-6 landen (ISCED2)
    - EU-5 (ISCED1)
  2. ISCED1 vs. ISCED2 in Vlaanderen
  3. Uitsplitsingen op schaalniveau naar
    - leraren- of schoolleiderkenmerken
    - schoolcompositiekenmerken
  4. Trendverschillen
    - ISCED2 (2008, 2013, 2018)
    - ISCED1 (2013, 2018)
- Opgelet: verschil in statistische power bevraging leraren ($N > 2500$) vs. schoolleiders ($N < 200$).

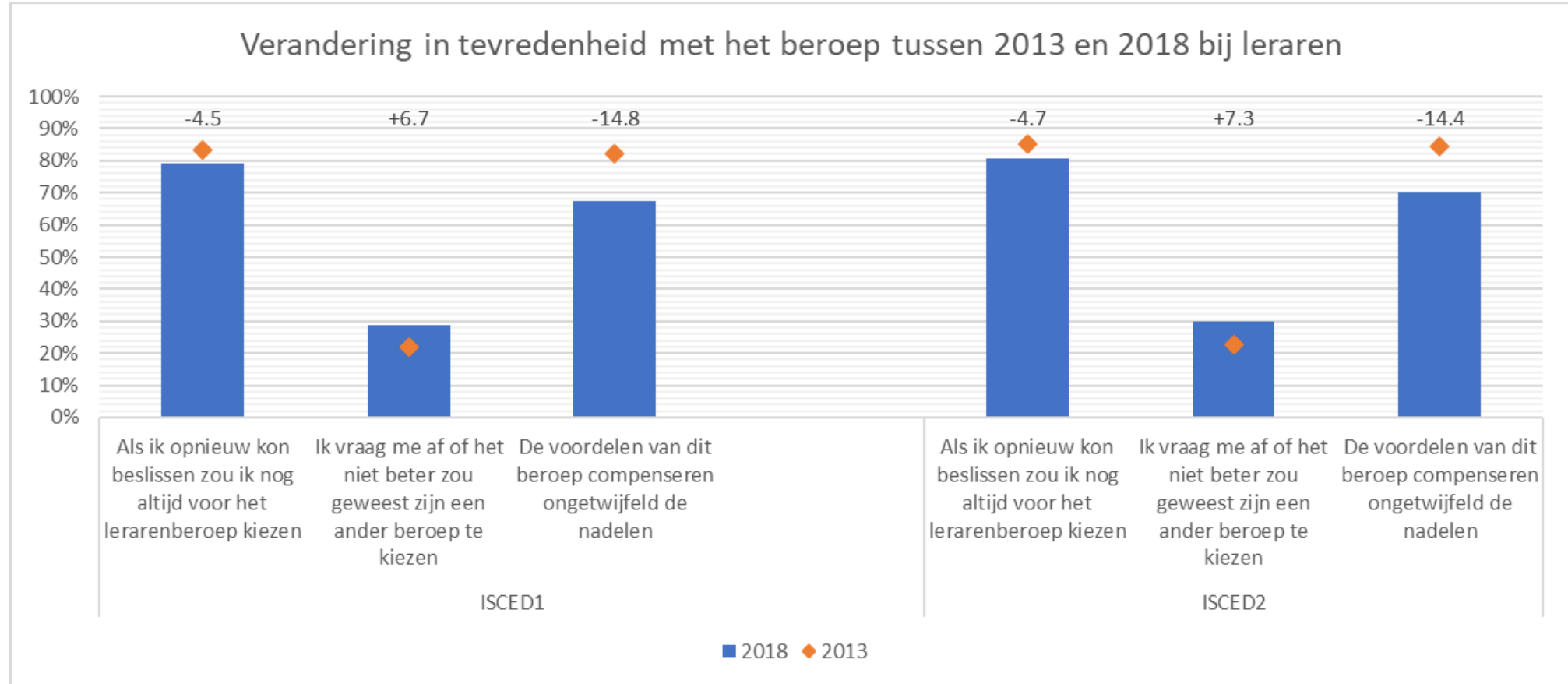
H2 Jobtevredenheid en waardering

- Jobtevredenheid
  - *Percentage leraren dat het 'eens' of 'helemaal eens' is*

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs			
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6	
Jobtevredenheid over de werkomgeving						
Ik zou graag willen veranderen naar een andere school mocht dat mogelijk zijn	*	10.0	17.1 ▲	13.9	17.2 ▲	22.6 ▲
Ik vind het leuk om in deze school te werken	93.6	92.5=	91.8	91.2=	85.7 ▼	
Ik zou deze school aanbevelen als een goede plaats om te werken	87.4	85.2 ▼	85.1	85.2=	78.3 ▼	
Ik ben tevreden over mijn functioneren in deze school	93.9	94.4=	93.2	94.7 ▲	84.7 ▼	
Al bij al ben ik tevreden met mijn job	92.5	89.0 ▼	92.9	90.8 ▼	89.8 ▼	
Jobtevredenheid over het beroep						
De voordelen van het lerarenberoep compenseren ongetwijfeld de nadelen	67.5	74.6 ▲	70.2	74.8 ▲	84.8 ▲	
Als ik opnieuw kon beslissen, zou ik nog altijd voor het lerarenberoep kiezen	79.0	76.5 ▼	80.7	74.9 ▼	72.6 ▼	
Ik heb er spijt van dat ik besloten heb leraar te worden	5.6	8.1 ▲	5.8	8.7 ▲	8.6 ▲	
Ik vraag me af of het niet beter zou geweest zijn een ander beroep te kiezen	28.8	32.6 ▲	30.0	31.5=	33.7 ▲	

H2 Jobtevredenheid en waardering

- Jobtevredenheid

H2 Jobtevredenheid en waardering

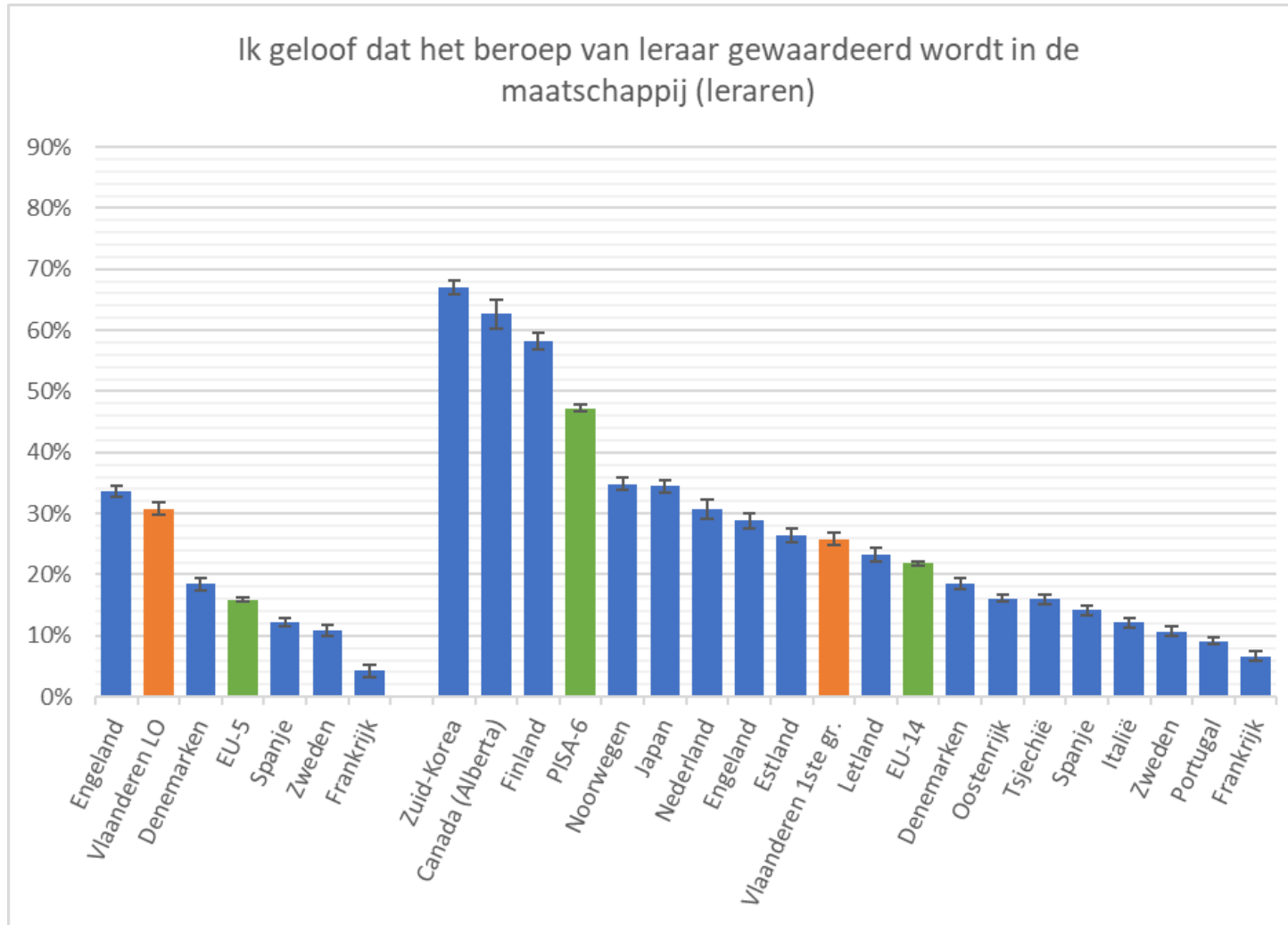
- Jobtevredenheid
  - *Percentage schoolleiders dat het 'eens' of 'helemaal eens' is*

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Jobtevredenheid over de werkomgeving					
Ik zou graag willen veranderen naar een andere school mocht dat mogelijk zijn	10.9	12.9=	11.0	14.5=	15.1=
Ik vind het leuk om in deze school te werken	97.5	96.8=	92.6	96.8=	93.2=
Ik zou deze school aanbevelen als een goede plaats om te werken	98.0	95.3 ▼	96.7	95.6=	93.7=
Ik ben tevreden over mijn functioneren in deze school (*)	94.6	96.0=	87.4	95.3 ▲	88.1=
Al bij al ben ik tevreden met mijn job	93.8	94.1=	90.1	95.5=	95.3=
Jobtevredenheid over het beroep					
De voordelen van dit beroep compenseren ongetwijfeld de nadelen	59.3	80.1 ▲	61.9	81.4 ▲	82.8 ▲
Als ik opnieuw kon beslissen, zou ik nog altijd voor deze job/functie kiezen	80.9	85.9=	83.4	87.4=	83.4=
Ik heb er spijt van dat ik besloten heb directeur te worden	6.5	6.2=	8.8	5.9=	8.0=
Ik vraag me af of het niet beter zou geweest zijn een ander beroep te kiezen *	38.2	22.4 ▼	22.5	17.7=	17.9=

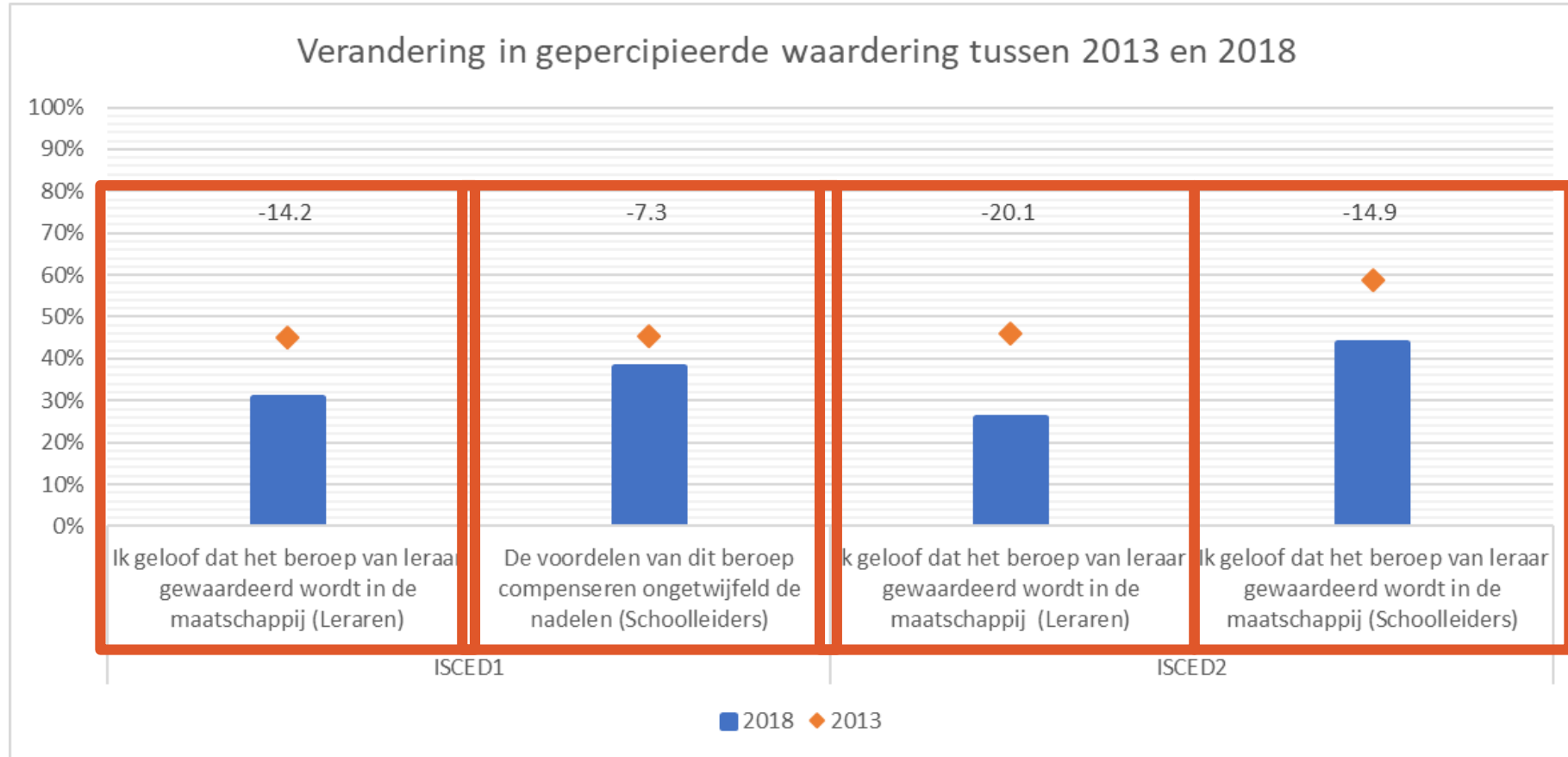
H2 Jobtevredenheid en waardering

- Waardering

H2 Jobtevredenheid en waardering

- Evolutie waardering

H2 Jobtevredenheid en waardering

- Stress, mentale en fysieke gezondheid
  - *Percentage leraren dat aangeeft dat volgende zaken 'veel' voorkomen*

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Ik ervaar stress in mijn werk.	*	30.6	18.0 ▼	26.6	16.8 ▼	18.6 ▼
Mijn job laat me ruimte voor mijn persoonlijke leven.	*	11.9	12.5=	14.2	11.7 ▼	8.0 ▼
Mijn job heeft een negatieve invloed op mijn mentale gezondheid.		9.1	7.9=	8.7	6.9 ▼	7.0 ▼
Mijn job heeft een negatieve invloed op mijn fysieke gezondheid.		6.1	5.8=	5.4	5.3=	5.5=

H2 Jobtevredenheid en waardering

- Stress, mentale en fysieke gezondheid
  - Percentage leraren dat aangeeft dat volgende zaken 'veel' een bron van stress vormen in hun werk
    - TOP 6 ISCED1

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Te veel administratief werk (bv. invullen van formulieren)	*	31.8	21.9 ▼	35.6	19.5 ▼	15.0 ▼
Lessen aanpassen aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	*	26.5	16.8 ▼	13.6	9.2 ▼	7.6 ▼
Bijblijven met veranderende eisen van de lokale, regionale of Vlaamse overheid		23.5	16.2 ▼	21.2	14.5 ▼	11.6 ▼
Te veel verbeterwerk		17.5	15.6 =	15.3	16.9 =	11.0 ▼
Omgaan met de bezorgdheden van ouders of voogden	*	15.7	13.5 ▼	9.2	7.6 ▼	9.2 =
Verantwoordelijk worden gehouden voor de onderwijsprestaties van leerlingen		13.7	19.0 ▲	15.6	14.3 =	7.8 ▼

- TOP 6 ISCED2

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Te veel administratief werk (bv. invullen van formulieren)	*	31.8	21.9 ▼	35.6	19.5 ▼	15.0 ▼
Bijblijven met veranderende eisen van de lokale, regionale of Vlaamse overheid		23.5	16.2 ▼	21.2	14.5 ▼	11.6 ▼
Verantwoordelijk worden gehouden voor de onderwijsprestaties van leerlingen		13.7	19.0 ▲	15.6	14.3 =	7.8 ▼
Te veel verbeterwerk		17.5	15.6 =	15.3	16.9 =	11.0 ▼
Lessen aanpassen aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften	*	26.5	16.8 ▼	13.6	9.2 ▼	7.6 ▼
Handhaven van discipline in de klas		13.7	13.4 =	13.3	12.2 =	8.2 ▼

H2 Jobtevredenheid en waardering

- Stress, mentale en fysieke gezondheid
  - Percentage *schoolleiders* dat aangeeft dat volgende zaken 'veel' een bron van stress vormen in hun werk

- TOP 6 ISCED1

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Teveel administratief werk (bv. invullen van formulieren)	*	62.7	43.1 ▼	36.8	38.5=	20.2 ▼
Bijblijven met veranderende eisen van de lokale, regionale of Vlaamse overheid	*	39.1	22.1 ▼	26.7	23.3=	10.3 ▼
De extra taken die ik moet opnemen door de afwezigheid van andere personeelsleden	*	36.5	15.0 ▼	12.1	12.4=	6.1=
Opvang van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften		25.0	15.8=	17.2	7.8 ▼	8.5 ▼
Omgaan met de bezorgdheden van ouders of voogden		24.1	17.5=	15.4	12.6=	8.8=
Teveel werk met het beoordelen van en feedback geven aan leerkrachten		11.0	4.7 ▼	8.4	3.6=	4.4=

- TOP 6 ISCED2

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Teveel administratief werk (bv. invullen van formulieren)	*	62.7	43.1 ▼	36.8	38.5=	20.2 ▼
Bijblijven met veranderende eisen van de lokale, regionale of Vlaamse overheid	*	39.1	22.1 ▼	26.7	23.3=	10.3 ▼
Handhaven van discipline op school	*	8.3	11.9=	19.1	12.5=	8.8 ▼
Opvang van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften		25.0	15.8=	17.2	7.8 ▼	8.5 ▼
Omgaan met de bezorgdheden van ouders of voogden		24.1	17.5=	15.4	12.6=	8.8=
De extra taken die ik moet opnemen door de afwezigheid van andere personeelsleden	*	36.5	15.0 ▼	12.1	12.4=	6.1=

H3 Arbeidsomstandigheden

- Werkijdregime leraren (%)

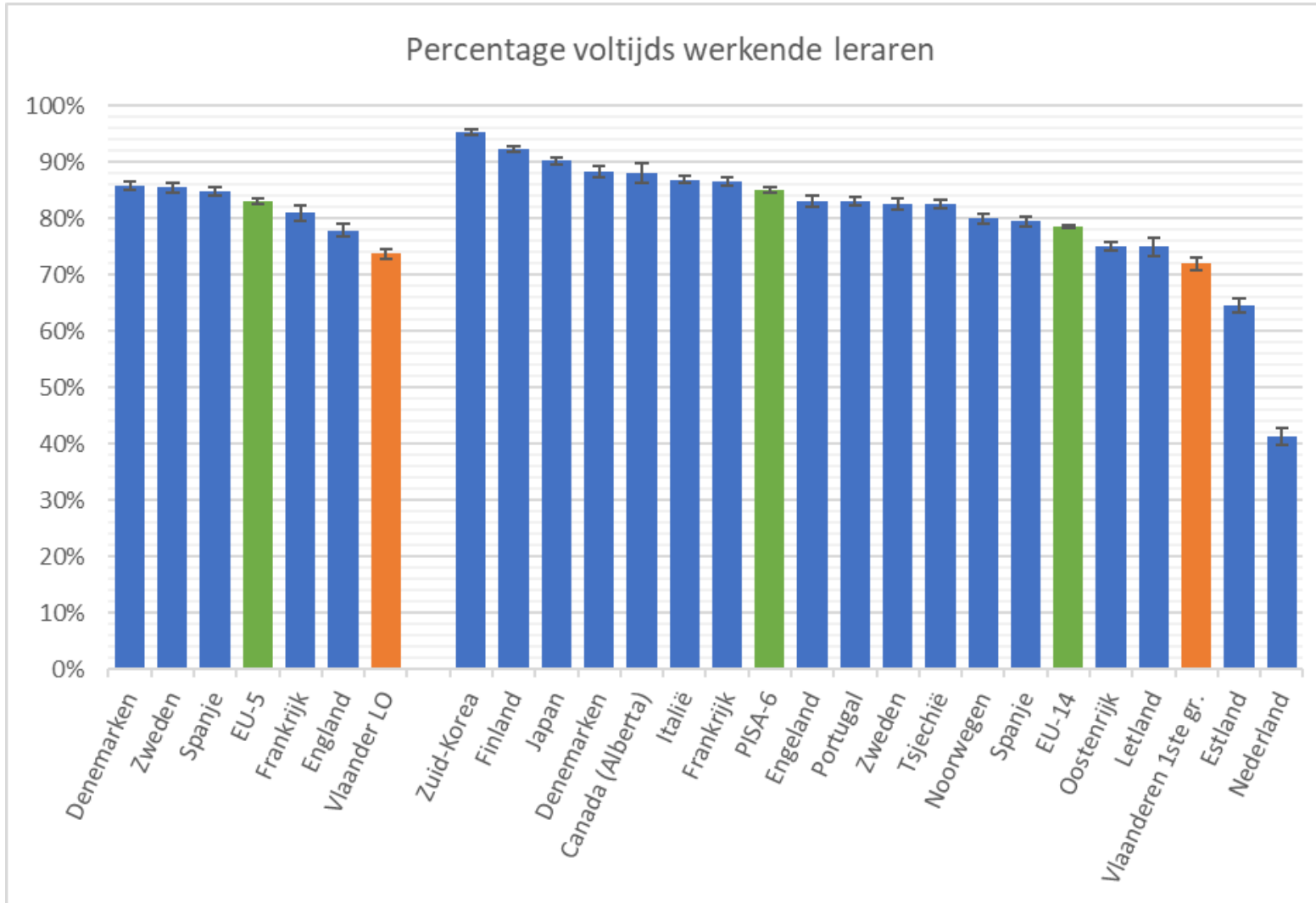
		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Voltijds		73.3	83.0 ▼	72.0	78.6 ▼	85.1 ▼
Deeltijds	*	26.3	17.0 ▼	28.0	21.4 ▼	14.9 ▼

- Werkijdregime schoolleiders (%)

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Voltijds zonder lesopdracht	*	88.0	56.6 ▼	94.3	64.8 ▼	71.0 ▼
Voltijds met lesopdracht	*	6.8	33.3 ▲	1.4	31.6 ▲	22.1 ▲
Deeltijds zonder lesopdracht		5.2	1.0 ▼	4.2	1.3=	4.2=
Deeltijds met lesopdracht		0.0	9.1 ▲	0.0	2.4 ▲	2.7 ▲

H3 Arbeidsomstandigheden

- Voltijds werkende leraren

- Evolutie voltijds werkende leraren

	2008	2013	2018	2018 - 2008	2018 - 2013
<i>Vlaanderen</i>	77.6	74.7	72.0	-5.6*	-2.7=
Denemarken	91.2	89.6	88.3	-3.0=	-1.3=
Engeland	a	86.4	83.1	a	-3.3=
Estland	71.8	65.4	64.6	-7.1=	-0.7=
Finland	a	94.2	92.3	a	-1.9=
Frankrijk	a	84.8	86.5	a	1.7‡
Italië	89.3	89.1	86.8	-2.5=	-2.3=
Letland	a	82.4	75.0	a	-7.4‡
Nederland	m	43.4	41.2	m	-2.2=
Noorwegen	81.7	79.9	80.0	-1.7=	0.1=
Oostenrijk	79.5	a	75.1	-4.4=	a
Portugal	91.2	94.5	83.0	-8.2=	-11.5‡
Spanje	89.0	89.2	79.5	-9.5=	-9.7‡
Tsjechië	a	81.1	82.5	a	1.4‡
Zweden	a	78.3	82.6	a	4.3‡
EU-14 Gemiddelde	84.8	81.4	78.6	-6.2=	-2.8=

H3 Arbeidsomstandigheden

- Werkijdregime leraren (%)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Voltijds	73.3	83.0 ▼	72.0	78.6 ▼	85.1 ▼
Deeltijds	* 26.3	17.0 ▼	28.0	21.4 ▼	14.9 ▼

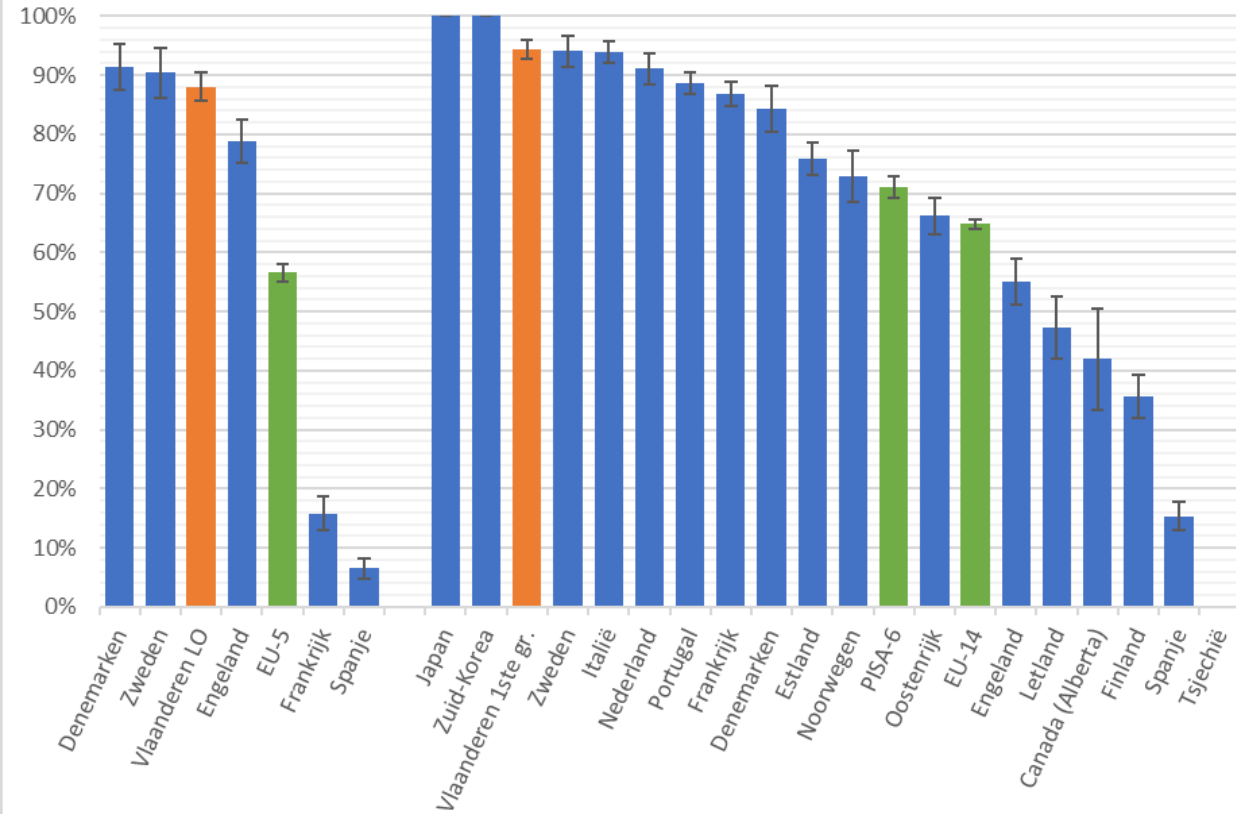
- Werkijdregime schoolleiders (%)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Voltijds zonder lesopdracht	* 88.0	56.6 ▼	94.3	64.8 ▼	71.0 ▼
Voltijds met lesopdracht	* 6.8	33.3 ▲	1.4	31.6 ▲	22.1 ▲
Deeltijds zonder lesopdracht	5.2	1.0 ▼	4.2	1.3=	4.2=
Deeltijds met lesopdracht	0.0	9.1 ▲	0.0	2.4 ▲	2.7 ▲

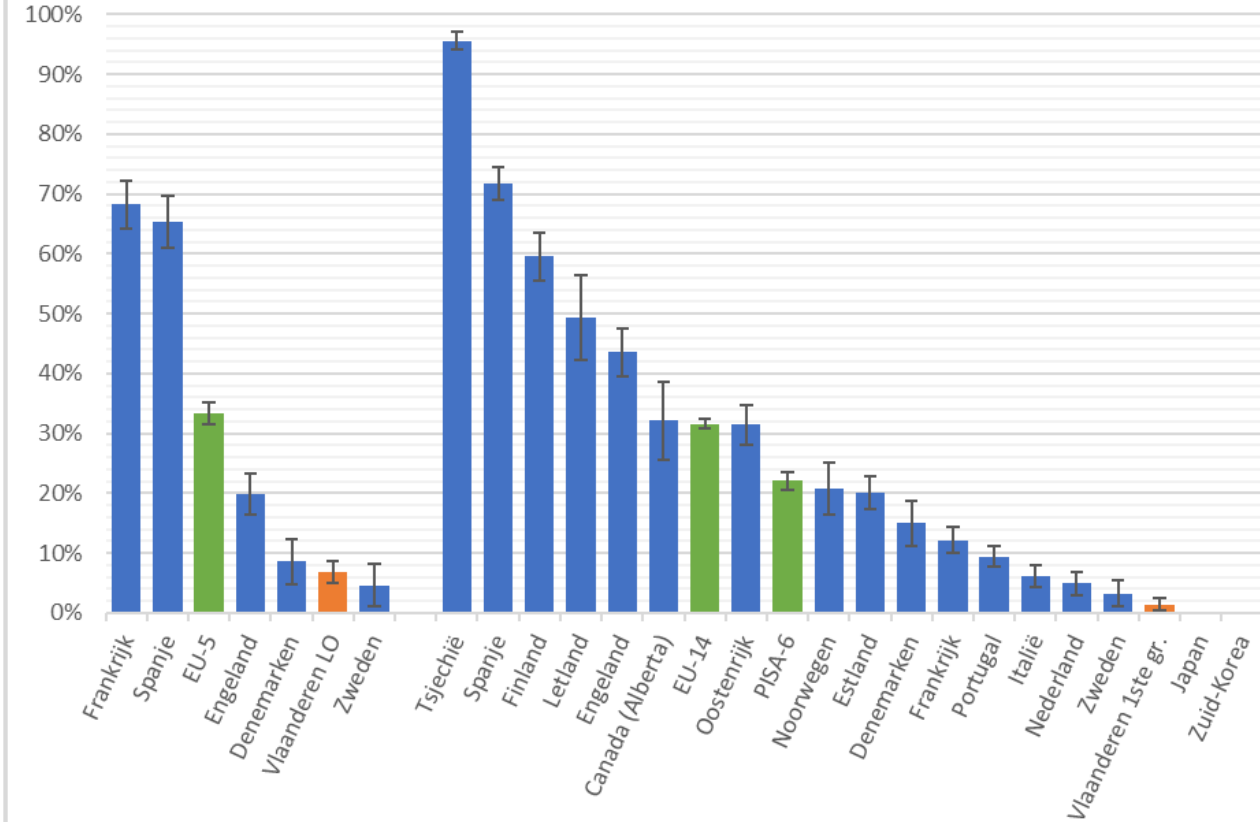
H3: Arbeidsomstandigheden

- Voltijds werkende schoolleiders

Percentage voltijds werkende schoolleiders zonder lesopdracht

Percentage voltijds werkende schoolleiders met lesopdracht

H3: Arbeidsomstandigheden

- Evolutie werktijdregime schoolleiders

	Voltijds zonder lesopdracht			Voltijds met lesopdracht			Deeltijds		
	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013
<i>Vlaanderen</i>	98.0	94.3	-3.7(*)	1.2	1.4	0.2=	0.8	4.2	3.4*
Denemarken	67.2	84.2	17.0‡	32.8	14.9	-17.9‡	0.0	0.8	0.8=
Engeland	63.2	55.0	-8.2=	34.9	43.5	8.6=	1.9	1.5	-0.4(‡)
Estland	69.5	75.8	6.3‡	25.4	20.0	-5.4=	5.1	4.1	-1.0=
Finland	25.2	35.6	10.4‡	71.1	59.5	-11.6‡	3.7	4.9	1.2=
Frankrijk	84.6	86.8	2.2(‡)	15.4	12.2	-3.2=	0.0	1.0	1.0=
Italië	95.8	93.9	-1.9=	4.2	6.1	1.9=	0.0	0.0	0.0‡
Letland	28.7	47.2	18.5‡	67.0	49.3	-17.7(‡)	4.3	3.5	-0.8=
Nederland	85.5	91.1	5.6=	12.6	4.9	-7.7=	1.9	4.1	2.2=
Noorwegen	76.3	72.9	-3.4=	17.1	20.7	3.6=	6.6	6.4	-0.2=
Portugal	87.0	88.6	1.6=	10.4	9.4	-1.0=	2.6	1.9	-0.7(‡)
Spanje	8.0	15.3	7.3‡	71.1	71.6	0.5=	20.9	13.0	-7.9‡
Tsjechië	0.0	0.0	0.0(‡)	97.6	95.6	-2.0=	2.4	4.4	2.0=
Zweden	92.4	94.0	1.6=	7.2	3.2	-4.0=	0.5	2.8	2.3=
EU-13 Gemiddelde†	60.2	64.7	4.5‡	35.9	31.6	-4.3‡	3.8	3.7	-0.1(‡)

H3: Arbeidsomstandigheden

- Aantal scholen waarin leraren lesgeven: overgrote meerderheid werkt in 1 school

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
1 school	96.2	97.8 ▲	96.8	96.4=	96.9=
2 scholen	2.5	1.6 ▼	2.4	2.9=	2.2=
3 of meer scholen	1.2	0.6 ▼	0.7	0.7=	1.0 ▲

- Percentage leraren dat tewerkgesteld is in meer dan één school

	Lager onderwijs	Eerste graad secundair onderwijs
Gender		
Man (a)	6.5	4.0
Vrouw (b)	3.2	2.9
(b) – (a)	-3.3*	-1.1=
Ervaring		
< 5 jaar (a)	7.2	5.1
≥ 5 jaar (b)	3.0	2.7
(b) – (a)	-4.2*	-2.4*

H3: Arbeidsomstandigheden

- Wie beoordeelt leraren? En met welke frequentie? (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
In het algemeen nooit formeel beoordeeld		1.1	10.1 ▲	4.3	10.9 ▲	14.2 ▲
De directeur						
	Nooit	7.9	32.8 ▲	9.0	20.2 ▲	15.9 ▲
	Minder dan elk jaar	* 58.9	12.7 ▼	79.7	26.9 ▼	19.2 ▼
	Minstens jaarlijks	* 33.2	53.6 ▲	11.3	52.9 ▲	64.9 ▲
Andere leden van het schoolbeleidsteam						
	Nooit	* 67.5	47.4 ▼	55.8	40.0 ▼	37.7 ▼
	Minder dan elk jaar	* 24.7	7.8 ▼	37.7	15.7 ▼	12.6 ▼
	Minstens jaarlijks	7.8	44.8 ▲	6.6	44.3 ▲	49.8 ▲
Aangestelde mentoren						
	Nooit	* 69.8	60.3 ▼	36.6	55.1 ▲	51.8 ▲
	Minder dan elk jaar	* 20.4	12.7 ▼	40.7	19.9 ▼	16.3 ▼
	Minstens jaarlijks	* 9.8	26.9 ▲	22.7	25.0=	32.0 ▲
Leraren (die geen lid zijn van het schoolbeleidsteam)						
	Nooit	66.2	60.1 ▼	68.1	51.9 ▼	47.3 ▼
	Minder dan elk jaar	23.1	12.2 ▼	27.4	22.1=	15.5 ▼
	Minstens jaarlijks	* 10.7	27.7 ▲	4.5	26.0 ▲	37.2 ▲
Externe personen of instanties						
	Nooit	37.1	40.4 ▲	35.1	42.0=	47.5 ▲
	Minder dan elk jaar	55.2	42.6 ▼	60.5	45.7 ▼	32.0 ▼
	Minstens jaarlijks	* 7.8	17.0 ▲	4.4	12.3 ▲	20.5 ▲

H3: Arbeidsomstandigheden

- Evolutie beoordeling leraren (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

	Percentage leraren wiens schoolleiders rapporteert dat hun leraren nooit formeel beoordeeld worden			Percentage leraren die jaarlijks beoordeeld worden door hun schoolleider of management team			Percentage leraren die jaarlijks beoordeeld worden door hun mentor of andere leraren			Percentage leraren die jaarlijks beoordeeld worden door externe individuen of instanties		
	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013
<i>Vlaanderen</i>	2.1	4.3	2.2=	19.3	14.4	-4.9=	22.5	23.9	1.4=	2.8	4.4	1.6=
Denemarken	9.0	8.1	-0.9=	74.8	77.2	2.4=	22.3	37.6	15.3=	14.7	20.7	6.0=
Engeland	0.0	0.0	0.0=	90.3	89.7	-0.6=	93.9	85.9	-8.0=	23.7	27.0	3.3=
Estland	1.7	1.0	-0.7=	95.2	90.6	-4.6=	59.1	57.9	-1.2=	19.2	12.2	-7.0=
Finland	25.9	40.8	14.9†	51.3	34.6	-16.7=	3.3	2.9	-0.4=	3.9	2.8	-1.1=
Frankrijk	0.7	1.5	0.8=	86.7	38.4	-48.3†	27.1	27.2	0.1=	12.8	16.1	3.3=
Italië	70.1	36.4	-33.7†	19.0	41.1	22.1†	9.3	38.8	29.5†	6.4	6.2	-0.2=
Letland	2.0	0.0	-2.0=	87.7	93.0	5.3=	46.0	50.0	4.0=	26.6	21.2	-5.4=
Nederland	2.4	0.7	-1.7=	48.3	42.8	-5.5=	15.0	12.7	-2.3=	3.6	2.3	-1.3=
Noorwegen	5.9	14.9	9.0=	80.3	71.3	-9.0=	27.7	42.1	14.4=	5.0	8.2	3.2=
Portugal	3.1	6.4	3.3=	28.7	26.1	-2.6=	28.0	32.1	4.1=	5.2	1.8	-3.4=
Spanje	36.3	24.6	-11.7†	23.7	35.7	12.0†	14.4	21.0	6.6=	14.3	21.2	6.9=
Tsjechië	0.2	0.5	0.3=	92.2	86.9	-5.3=	30.5	44.5	14.0=	13.4	17.3	3.9=
Zweden	3.6	4.7	1.1=	85.7	89.5	3.8=	25.7	43.8	18.1†	7.5	9.6	2.1=
EU-13 Gemiddelde†	12.4	10.7	-1.7=	66.4	62.8	-3.6=	30.9	38.2	7.3=	12.0	12.8	0.8=

H3: Arbeidsomstandigheden

- Methoden van formeel beoordelen leraars (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	FU-5	VL	FU-14	PISA-6
Directe observatie van het lesgeven in de klas	99.6	93.4 ▼	97.6	93.7 ▼	93.7 ▼
Bevragingen bij de leerlingen over het lesgeven	61.3	69.6 ▲	63.4	81.4 ▲	88.5 ▲
Beoordelingen van de inhoudelijke kennis van leraren	71.1	63.0 ▼	75.6	65.7 ▼	71.2=
Resultaten van leerlingen op testen en proeven georganiseerd door organisaties buiten de school (bv. Pisa-testen, peilingsproeven,...)	* 88.4	94.7 ▲	71.3	94.5 ▲	89.0 ▲
Klas- en schoolresultaten (bv. onderwijsprestaties, toetsen, projecten)	91.0	94.9 ▲	89.1	93.1=	87.6=
Zelfevaluaties van leraren omtrent hun werk (bv. voorstelling van een portfoliobeoordeling, analyse van het lesgeven m.b.v. video)	53.6	48.5 ▼	54.3	60.2=	64.0 ▲

H3: Arbeidsomstandigheden

- Uitkomsten van formeel beoordelen leraars (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Maatregelen om zwakke punten in het lesgeven te verhelpen, worden besproken met de leraar.	100.0	95.0 ▼	99.4	96.5 ▼	97.8=
Een ontwikkelings- of vormingsplan wordt opgesteld.	* 88.2	87.9=	93.7	88.7 ▼	90.7=
Materiële sancties opleggen zoals het verminderen van de jaarlijkse salarisverhoging.	* 1.2	33.1 ▲	0.0	18.8 ▲	9.8 ▲
Er wordt een mentor aangesteld om de leraar te helpen zijn/haar lesgeven te verbeteren.	* 74.7	71.8 ▼	89.1	71.7 ▼	72.5 ▼
Een wijziging in de jobverantwoordelijkheden van een leraar (bv. vergroten of verkleinen van de lesopdracht, administratieve of managementverantwoordelijkheden of verantwoordelijkheden met betrekking tot mentorschap)	66.1	67.5=	72.2	72.3=	76.6=
Een salarisverhoging van een leraar of het toekennen van een financiële bonus	* 0.5	38.7 ▲	0.0	51.0 ▲	38.5 ▲
Een wijziging in de doorstromingskansen van de leraar	44.1	59.2 ▲	42.6	56.7 ▲	48.2=
Ontslag of niet vernieuwen van het contract	71.5	44.7 ▼	76.7	53.7 ▼	52.6 ▼

H3: Arbeidsomstandigheden

- Evolutie uitkomsten van formeel beoordelen leraars (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

	Een ontwikkelings- of vormingsplan wordt opgesteld			Materiële sancties opleggen zoals het verminderen van de jaarlijkse salarisverhoging			Er wordt een mentor aangesteld om de leraar te helpen zijn/haar lesgeven te verbeteren			Ontslag of niet vernieuwen van het contract		
	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013	2013	2018	2018 - 2013
<i>Vlaanderen</i>	71.3	93.7	22.4*	2.3	0.0	-2.3(*)	81.0	89.1	8.1(*)	89.3	76.7	-12.6*
Denemarken	92.6	83.9	-8.7‡	0.0	a	a	61.5	73.3	11.8=	68.8	73.2	4.4‡
Engeland	100.0	100.0	0.0‡	78.2	61.1	-17.1‡	100.0	100.0	0.0(‡)	81.4	72.4	-9.0=
Estland	81.7	96.2	14.5=	15.6	13.1	-2.5=	77.2	79.0	1.8=	69.9	66.5	-3.4=
Finland	65.3	88.7	23.4=	6.4	0.0	-6.4=	48.3	50.4	2.1=	70.3	75.9	5.5‡
Frankrijk	67.2	88.3	21.1=	11.2	11.8	0.6=	85.9	91.3	5.4=	27.1	23.0	-4.1=
Italië	75.4	81.8	6.4‡	6.5	7.2	0.7=	71.4	55.7	-15.7‡	29.4	10.1	-19.3=
Letland	91.7	93.4	1.7‡	34.4	28.0	-6.4=	62.7	65.0	2.3=	58.4	50.0	-8.4=
Nederland	96.8	100.0	3.2‡	18.5	15.1	-3.4=	99.4	99.7	0.3(‡)	96.2	97.3	1.1‡
Noorwegen	68.0	72.3	4.3(‡)	5.4	1.9	-3.5=	63.0	77.2	14.2=	59.4	54.5	-4.9=
Portugal	64.1	72.4	8.3‡	0.0	3.2	3.2‡	54.7	67.1	12.4=	24.2	15.7	-8.5=
Spanje	48.8	84.1	35.3(‡)	0.9	4.5	3.6‡	25.4	40.7	15.3=	28.3	29.8	1.5‡
Tsjechië	85.3	99.3	14.0=	60.6	23.9	-36.7‡	73.1	71.2	-1.9=	78.6	65.8	-12.8=
Zweden	90.3	95.8	5.5‡	78.8	73.6	-5.2=	80.3	89.2	8.9=	73.5	75.6	2.1‡
EU-13 Gemiddelde†	79.0	88.9	9.9‡	24.3	20.3	-4.0=	69.5	73.8	4.3=	58.9	54.6	-4.3(‡)

H3: Arbeidsomstandigheden

- Tevredenheid met salaris en arbeidsovereenkomst leraren

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Ik ben tevreden met het salaris dat ik voor mijn werk krijg	75.1	43.0 ▼	73.1	41.1 ▼	49.8 ▼
Mijn salaris buiten beschouwing gelaten, ben ik tevreden met mijn arbeidsovereenkomst (bv. extralegale voordelen, werkschema)	* 73.9	62.5 ▼	67.1	66.4=	66.1=

- Tevredenheid met salaris en arbeidsovereenkomst schoolleiders

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Ik ben tevreden met het salaris dat ik voor mijn werk krijg	48.0	44.9=	48.9	49.5=	52.3=
Mijn salaris buiten beschouwing gelaten, ben ik tevreden met mijn arbeidsovereenkomst (bv. extralegale voordelen, werkschema)	53.0	65.8 ▲	47.6	67.8 ▲	67.6 ▲

H3: Arbeidsomstandigheden

- Tevredenheid met salaris en arbeidsovereenkomst bij schoolleiders naar schoolbevolking

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs	
	Tevredenheid met het salaris	Tevredenheid met de arbeidsovereenkomst	Tevredenheid met het salaris	Tevredenheid met de arbeidsovereenkomst
Leerlingen uit sociaal-economisch achtergestelde gezinnen				
≤ 30% (a)	47.0	55.3	47.8	45.7
> 30% (b)	52.8	42.3	49.6	56.4
(b) – (a)	5.8=	-13.0=	1.8=	10.7=
Leerlingen die immigrant zijn of een migratieachtergrond hebben				
≤ 10% (a)	52.1	59.3	48.6	48.6
> 10% (b)	42.5	43.2	47.1	44.6
(b) – (a)	-9.6=	-16.1=	-1.5=	-4.0=
Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften				
≤ 10% (a)	45.4	56.8	49.1	43.6
> 10% (b)	49.8	50.3	47.0	50.5
(b) – (a)	4.4=	-6.5=	-2.1=	6.9=

H4 Professionele samenwerking

- 'Eenvoudige' samenwerkingsactiviteiten
  - *Percentage leraren dat aangeeft volgende 'eenvoudige' samenwerkingsactiviteiten op school*

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Lesmaterialen uitwisselen met collega's						
	Nooit	3.8	4.8=	3.5	6.0 ▲	8.5 ▲
	Minder dan 1 keer per maand *	33.8	32.7=	37.2	44.1 ▲	48.1 ▲
	Minstens 1 keer per maand *	62.4	62.5=	59.4	49.9 ▼	43.5 ▼
Deelnemen aan besprekingen over de leervorderingen van specifieke leerlingen						
	Nooit	4.9	1.6 ▼	5.1	1.8 ▼	3.4 ▼
	Minder dan 1 keer per maand *	56.2	17.4 ▼	67.7	27.7 ▼	31.1 ▼
	Minstens 1 keer per maand *	38.9	81.0 ▲	27.2	70.5 ▲	65.5 ▲
Samenwerken met andere leraren van deze school om te zorgen voor gemeenschappelijke evaluatiestandaarden voor het beoordelen van de vooruitgang bij leerlingen						
	Nooit *	17.2	9.3 ▼	14.9	8.3 ▼	9.4 ▼
	Minder dan 1 keer per maand *	57.4	38.9 ▼	63.4	48.0 ▼	52.6 ▼
	Minstens 1 keer per maand *	25.4	51.8 ▲	21.7	43.7 ▲	38.1 ▲
Teamvergaderingen bijwonen						
	Nooit *	0.4	5.7 ▲	2.3	6.1 ▲	10.4 ▲
	Minder dan 1 keer per maand *	28.1	15.3 ▼	66.6	41.6 ▼	38.4 ▼
	Minstens 1 keer per maand *	71.5	79.0 ▲	31.1	52.3 ▲	51.2 ▲

H4 Professionele samenwerking

- 'Complexe' samenwerkingsactiviteiten
  - *Percentage leraren dat aangeeft volgende 'complexe' samenwerkingsactiviteiten op school*

			Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
			VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Samen lesgeven in dezelfde klas							
	Nooit	*	22.1	35.6 ▲	54.0	38.9 ▼	32.3 ▼
	Minder dan 1 keer per maand	*	31.5	27.3 ▼	27.9	31.8 ▲	35.7 ▲
	Minstens 1 keer per maand	*	46.4	37.1 ▼	18.1	29.2 ▲	32.0 ▲
Lessen van andere leraren observeren en feedback geven							
	Nooit	*	65.3	45.9 ▼	60.5	43.8 ▼	34.1 ▼
	Minder dan 1 keer per maand	*	29.9	38.1 ▲	36.2	45.8 ▲	57.4 ▲
	Minstens 1 keer per maand	*	4.8	16.0 ▲	3.3	10.4 ▲	8.4 ▲
Deelnemen aan gezamenlijke activiteiten voor verschillende klassen en leeftijdsgroepen (bv. projecten)							
	Nooit	*	4.0	14.3 ▲	10.3	17.7 ▲	20.6 ▲
	Minder dan 1 keer per maand	*	77.9	63.1 ▼	81.4	70.9 ▼	69.5 ▼
	Minstens 1 keer per maand	*	18.1	22.6 ▲	8.3	11.5 ▲	9.9=
Deelnemen aan collaboratief professioneel leren							
	Nooit	*	34.4	9.3 ▼	48.5	14.9 ▼	15.3 ▼
	Minder dan 1 keer per maand	*	55.9	58.8 ▲	47.2	66.3 ▲	64.8 ▲
	Minstens 1 keer per maand	*	9.7	31.9 ▲	4.3	18.8 ▲	19.9 ▲

H4 Professionele samenwerking

- Evolutie 'eenvoudige' samenwerkingsactiviteiten

	Deelnemen aan besprekingen over de leervorderingen van specifieke leerlingen					Teamvergaderingen bijwonen					Samenwerken met andere leraren van deze school om te zorgen voor gemeenschappelijke evaluatiestandaarden voor het beoordelen van de vooruitgang bij leerlingen				
	2008	2013	2018	2018 - 2008	2018 - 2013	2008	2013	2018	2018 - 2008	2018 - 2013	2008	2013	2018	2018 - 2008	2018 - 2013
	<i>Vlaanderen</i>	22.3	25.4	27.2	4.9*	1.8=	22.1	27.7	31.1	8.9*	3.3=	14.1	23.2	21.7	7.6*
Denemarken	50.1	65.6	70.8	20.7‡	5.2=	73.3	71.8	74.6	1.3‡	2.8=	17.1	33.0	37.9	20.8‡	4.9‡
Engeland	a	78.5	73.9	a	-4.6‡	a	41.2	32.9	a	-8.3‡	a	47.7	45.8	a	-1.9=
Estland	74.0	76.3	71.3	-2.7‡	-5.0‡	33.2	46.9	57.1	23.9‡	10.2‡	31.1	42.1	42.8	11.7‡	0.8=
Finland	a	81.5	73.4	a	-8.1‡	a	49.6	61.3	a	11.7‡	a	43.0	38.1	a	-4.9=
Frankrijk	a	78.8	75.5	a	-3.3‡	a	11.0	33.4	a	22.4‡	a	27.8	23.9	a	-3.9=
Italië	75.9	71.2	69.5	-6.4‡	-1.7=	49.3	54.0	51.5	2.2‡	-2.5‡	29.7	43.6	43.9	14.2‡	0.3=
Letland	a	71.0	64.7	a	-6.3‡	a	6.5	5.2	a	-1.3=	a	43.2	40.7	a	-2.5=
Nederland	p	37.4	40.3	a	3.0=	p	51.7	52.0	a	0.3=	p	23.7	28.3	a	4.6=
Noorwegen	68.5	71.9	89.4	20.8‡	17.5‡	92.3	89.9	92.3	0.0‡	2.4=	51.1	52.6	63.1	12.0=	10.6‡
Oostenrijk	62.6	a	73.0	10.4‡	a	29.7	a	40.7	11.0=	a	13.2	a	46.1	32.9‡	a
Portugal	33.5	55.7	54.3	20.8‡	-1.5=	2.9	72.5	2.9	0.1‡	-69.6‡	31.4	46.2	43.2	11.9‡	-3.0=
Spanje	39.1	85.5	74.6	35.5‡	-10.9‡	45.2	81.8	75.5	30.3‡	-6.2‡	24.9	55.4	49.7	24.8‡	-5.7‡
Tsjechië	a	79.2	73.3	a	-5.9‡	a	64.5	59.9	a	-4.6‡	a	56.9	50.2	a	-6.7‡
Zweden	a	84.2	83.6	a	-0.6=	a	81.2	93.4	a	12.2‡	a	53.7	57.7	a	3.9‡
EU-14 Gemiddelde	57.7	72.1	70.5	12.9‡	-1.5=	46.6	55.6	52.3	5.8=	-3.2‡	28.4	43.8	43.7	15.3‡	-0.1=

H4 Professionele samenwerking

- Evolutie 'complexere' samenwerkingsactiviteiten

	Deelnemen aan gezamenlijke activiteiten voor verschillende klassen en leeftijdsgroepen (bv. projecten)					Deelnemen aan collaboratief professioneel leren					Samen lesgeven				
	2008	2013	2018	2018 - 2008	2018 - 2013	2008	2013	2018	2018 - 2008	2018 - 2013	2008	2013	2018	2018 - 2008	2018 - 2013
	<i>Vlaanderen</i>	5.0	4.3	8.3	3.3*	4.0*	1.9	3.8	4.3	2.3*	0.4=	7.9	11.6	18.1	10.2*
Denemarken	13.5	14.7	12.0	-1.5‡	-2.7‡	19.6	11.9	12.5	-7.0‡	0.6=	66.4	48.1	36.1	-30.3‡	-12.0‡
Engeland	a	7.4	5.7	a	-1.7‡	a	28.7	25.5	a	-3.1=	a	17.8	13.5	a	-4.3‡
Estland	8.3	10.0	9.2	0.9=	-0.8‡	24.0	16.5	19.4	-4.6‡	2.8=	28.3	27.2	21.5	-6.8‡	-5.8‡
Finland	a	8.0	8.9	a	0.9‡	a	4.9	8.5	a	3.6‡	a	26.8	34.4	a	7.5=
Frankrijk	a	9.6	12.7	a	3.1=	a	1.7	3.2	a	1.5=	a	13.9	15.5	a	1.6‡
Italië	26.4	25.3	28.5	2.1=	3.2=	4.8	12.7	17.9	13.1‡	5.2‡	48.4	50.8	62.3	13.9=	11.5=
Letland	a	8.9	9.3	a	0.4‡	a	10.0	12.5	a	2.5=	a	25.5	17.2	a	-8.3‡
Nederland	p	5.9	6.9	a	1.1=	p	10.5	14.7	a	4.2=	p	11.0	15.8	a	4.8=
Noorwegen	11.3	6.1	9.1	-2.2‡	3.0=	11.7	14.5	43.5	31.8‡	29.0‡	58.7	32.6	37.1	-21.6‡	4.6=
Oostenrijk	8.7	a	13.5	4.8=	a	3.8	a	13.3	9.6‡	a	38.5	a	63.0	24.5‡	a
Portugal	10.2	11.2	12.2	1.9=	0.9‡	3.7	9.7	4.8	1.1=	-4.8‡	27.5	21.0	22.6	-4.9‡	1.6‡
Spanje	7.5	8.1	10.9	3.4=	2.8=	8.8	23.1	20.8	12.0‡	-2.3=	16.9	13.7	20.9	4.0‡	7.2=
Tsjechië	a	9.1	7.0	a	-2.2‡	a	25.8	23.0	a	-2.8‡	a	8.4	7.1	a	-1.3‡
Zweden	a	12.2	14.4	a	2.2=	a	15.2	43.7	a	28.4‡	a	37.4	42.3	a	4.9=
EU-14 Gemiddelde	12.3	10.5	11.5	-0.8‡	1.0‡	10.9	14.2	18.8	7.9‡	4.6‡	40.7	25.7	29.2	-11.4‡	3.5=

H4 Professionele samenwerking

- Betrokkenheid stakeholders
  - *Percentage schoolleiders en leraren dat het 'eens' of 'helemaal eens' is*

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Deze school biedt het personeel de mogelijkheid om actief te participeren in beslissingen omtrent de school.					
Schoolleiders	99.3	97.9=	99.5	98.4=	98.5=
Leraren *	89.5	80.5 ▼	76.2	78.7=	80.8 ▲
Deze school biedt ouders of voogden de mogelijkheid om actief te participeren in beslissingen omtrent de school.					
Schoolleiders	84.7	77.4 ▼	83.3	82.5=	79.9=
Leraren *	85.3	75.2 ▼	79.7	78.0=	80.2=
Deze school biedt leerlingen de mogelijkheid om actief te participeren in beslissingen omtrent de school.					
Schoolleiders	77.0	77.9=	91.2	81.3 ▼	81.0 ▼
Leraren *	74.7	67.9 ▼	84.6	73.4 ▼	77.2 ▼

H4 Professionele samenwerking

- Collaboratieve schoolcultuur
  - Percentage schoolleiders en leraren dat het 'eens' of 'helemaal eens' is*

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Deze school heeft een cultuur van gedeelde verantwoordelijkheid voor schoolkwesties.						
Schoolleiders	*	90.0	87.0=	78.1	85.6=	90.9▲
Leraren	*	82.3	78.1▼	71.2	76.2▲	76.9▲
Er is een cultuur van samenwerking op school die gekenmerkt wordt door wederzijdse steun.						
Schoolleiders		92.9	92.9=	87.5	93.3=	96.5▲
Leraren	*	86.7	84.7▼	77.0	81.5▲	83.7▲
Het schoolteam deelt gemeenschappelijke overtuigingen omtrent onderwijs en leren.						
Schoolleiders	*	89.8	83.9=	82.6	82.2=	87.6=
Leraren	*	87.9	80.3▼	77.7	73.3▼	78.2=
Het schoolteam handhaaft op de hele school consistent dezelfde regels voor het gedrag van leerlingen.						
Schoolleiders	*	68.5	81.7▲	62.8	77.4▲	82.5▲
Leraren	*	69.4	75.1▲	52.2	67.4▲	68.6▲
Deze school moedigt het personeel aan nieuwe initiatieven te leiden.						
Schoolleiders		98.2	97.2=	97.5	98.0=	96.0=
Leraren	*	88.6	83.6▼	82.7	81.2=	79.1▼

H4 Professionele samenwerking

- Feedback

- Wie geeft feedback?*

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Externe personen of instanties	40.5	46.6 ▲	43.6	35.8 ▼	30.9 ▼
Schoolleider, leden van het schoolbeleidsteam of andere collega's binnen de school.	* 93.9	76.7 ▼	87.1	83.5 ▼	86.1=
Ik heb deze feedback nog nooit gekregen in deze school	* 4.0	12.3 ▲	7.6	13.6 ▲	12.3 ▲

- Welke feedbackmethoden worden gebruikt?*

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Observatie van het lesgeven in de klas	* 90.9	75.8 ▼	86.7	72.9 ▼	77.7 ▼
Bevragingen bij de leerlingen over het lesgeven	* 36.3	38.8 ▲	42.3	47.6 ▲	51.3 ▲
Beoordeling van de inhoudelijke kennis	51.2	37.3 ▼	52.5	41.5 ▼	48.0 ▼
Resultaten van leerlingen op testen en proeven georganiseerd door organisaties buiten de school (bv. PISA-testen, peilingproeven,...)	* 67.2	61.3 ▼	40.1	58.9 ▲	60.8 ▲
Analyse van de klas- en schoolresultaten van de leerlingen (bv. onderwijsprestaties, toetsen, projecten)	* 76.5	63.5 ▼	58.2	65.4 ▲	64.7 ▲
Zelfevaluatie van het werk (bv. voorstelling van een portfolio-beoordeling, analyse van het lesgeven m.b.v. video)	26.6	29.9 ▲	26.2	32.6 ▲	40.2 ▲

H4 Professionele samenwerking

- Feedback

- Positieve impact van feedback (%ja)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Ontvangen feedback had een positieve impact op de lespraktijken *	70.9	67.1 ▼	58.7	66.0 ▲	72.4 ▲

- Positieve impact naar lerarenkenmerken? (%ja)

		Leraren die feedback hebben gekregen waarvan de impact positief was	
		Lager onderwijs	Eerste graad secundair onderwijs
Totaal		70.9	58.7*
Gender			
	Man (a)	68.5	56.9
	Vrouw (b)	71.4	59.4
	(b) – (a)	2.9=	-2.6=
Ervaring			
	< 5 jaar (a)	80.7	80.5
	≥ 5 jaar (b)	68.8	52.9
	(b) – (a)	-11.9*	-27.5*

H4 Professionele samenwerking

- Feedback
  - Positieve impact op de volgende lespraktijken? (%ja)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Kennis van en inzicht in de belangrijkste vakgebied(en)	50.0	53.5 ▲	46.7	55.0 ▲	71.2 ▲
Pedagogische competenties in het onderwijzen van het vak	76.0	75.6=	74.7	75.6=	78.7 ▲
Gebruik van leerlingenevaluatie om het leren van leerlingen te verbeteren	57.8	60.4=	57.7	63.5 ▲	69.0 ▲
Klasmanagement	* 63.3	66.0=	55.7	62.2 ▲	62.5 ▲
Methoden om les te geven aan leerlingen met specifieke behoeften	* 58.9	57.5=	39.0	48.3 ▲	48.3 ▲
Methoden om les te geven in een multiculturele of meertalige setting	* 23.5	23.4=	18.8	21.7 ▲	25.6 ▲

H5: Leiderschap in de school

- Aanwezigheid van een schoolbeleidsteam (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs			
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6	
Aanwezigheid van een schoolbeleidsteam op school	*	58.8	72.0 ▲	85.8	88.8=	77.8 ▼

- Samenstelling van het schoolbeleidsteam (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Schoolleider		100.0	99.1=	100.0	99.4 ▼	99.0 ▼
Adjunct-schoolleider of beleidsondersteuner(s)	*	40.6	69.2 ▲	69.4	86.6 ▲	90.9 ▲
Financieel schoolleider	*	7.9	44.1 ▲	34.9	40.7=	38.8=
Technisch adviseur (coördinator) of vakgroep verantwoordelijke	*	9.6	47.2 ▲	56.8	46.2 ▼	56.2=
Leraren	*	91.0	40.3 ▼	73.8	47.1 ▼	67.3=
Vertegenwoordiger(s) van het schoolbestuur/de inrichtende macht		43.2	29.1 ▼	33.9	27.8=	35.6=
Ouders of voogden		30.1	19.9=	22.5	12.1 ▼	22.8=
Leerlingen		17.7	9.6=	21.4	12.2 ▼	20.4=
Andere		15.3	44.1 ▲	22.6	24.2=	20.4=

H5: Leiderschap in de school

- Leiderschapstaken (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
PERSONEEL						
Leraren aanwerven	*	44.0	35.5 ▼	32.7	34.0=	28.0=
Leraren ontslaan of schorsen	*	55.6	23.1 ▼	39.8	21.9 ▼	19.1 ▼
BUDGET						
Het startloon van leraren bepalen, inclusief vastleggen van loonschalen		0.5	15.7 ▲	3.2	13.7 ▲	3.9=
Loonsverhogingen van leraren bepalen		0.0	19.6 ▲	1.6	17.6 ▲	5.5 ▲
Beslissingen nemen over budgettoewijzingen binnen de school	*	48.3	43.0=	56.2	46.7 ▼	32.7 ▼
SCHOOLBELEID						
Het disciplinair(e) beleid en procedures ten aanzien van leerlingen vastleggen		68.3	60.7=	71.8	62.3 ▼	49.5 ▼
Het leerlingentoetsbeleid vastleggen, ook m.b.t. Vlaamse/regionale testen		68.1	47.2 ▼	70.6	52.4 ▼	41.3 ▼
Goedkeuring geven om leerlingen toe te laten in de school		43.9	18.5 ▼	50.9	29.8 ▼	22.0 ▼
CURRICULUM						
Kiezen welke handboeken gebruikt worden	*	79.4	49.8 ▼	33.3	46.1 ▲	42.1 ▲
De leerstof vastleggen, inclusief de eindtermen	*	38.4	34.8=	12.4	39.6 ▲	32.0 ▲
Bepalen welke vakken worden aangeboden	*	34.3	38.8=	74.8	59.3 ▼	52.9 ▼

* 2011-12 (n=16) (n=16) (n=16) (n=16) (n=16) (n=16) (n=16)

H5: Leiderschap in de school

- Evolutie individuele verantwoordelijkheid schoolleiders

	Bepalen welke vakken worden aangeboden		
	2013	2018	2018 - 2013
Vlaanderen	70.0	81.8	11.8*
Denemarken	87.8	80.3	-7.5‡
Engeland	74.6	83.6	9.0=
Estland	79.5	83.2	3.7=
Finland	77.6	79.8	2.3=
Frankrijk	38.8	47.1	8.3=
Italië	77.4	79.5	2.0=
Letland	71.1	67.4	-3.7=
Nederland	96.8	95.9	-0.9‡
Noorwegen	71.1	69.8	-1.4=
Portugal	60.7	55.6	-5.2‡
Spanje	35.2	36.8	1.7=
Tsjechië	85.7	88.6	2.8=
Zweden	48.4	40.4	-8.0(‡)
EU-13 Gemiddelde†	69.6	69.8	0.3‡

H5: Leiderschap in de school

Types van leiderschap bij schoolleiders

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Rechtstreeks onderwijskundig leiderschap					
Ik werkte samen met leraren om disciplineproblemen in de klas op te lossen.					
	48.9	55.2=	52.8	56.3=	50.3=
Ik observeerde het lesgebeuren in de klas.	21.3	35.2 ▲	27.8	27.2=	37.0 ▲
Ik heb leraren feedback gegeven op basis van observaties.	* 31.2	41.0 ▲	39.9	42.2=	38.7=
Ik werkte aan een professioneel ontwikkelingsplan voor deze school.	* 63.1	44.3 ▼	52.8	53.5=	49.6=
Onrechtstreeks onderwijskundig leiderschap					
Ik ondernam actie om de samenwerking tussen leraren te ondersteunen met het oog op het ontwikkelen van nieuwe lespraktijken.					
	52.9	56.1=	51.4	57.2=	50.6=
Ik ondernam actie om ervoor te zorgen dat leraren verantwoordelijkheid opnemen voor het verbeteren van hun vaardigheden in het lesgeven.	49.5	48.8=	49.4	58.9 ▲	50.4=
Ik ondernam actie om ervoor te zorgen dat leraren zich verantwoordelijk voelen voor de leerlingprestaties.	51.5	59.2=	57.4	65.5 ▲	51.8=
Administratieve taken					
Ik heb administratieve schoolprocedures en rapporten beoordeeld.	* 52.1	55.8=	32.4	60.6 ▲	45.7 ▲
Ik loste problemen op met het lesrooster in deze school.	* 45.4	37.7=	24.3	40.9 ▲	39.4 ▲
Systeemleiderschap					
Ik informeerde ouders of voogden over de resultaten van de school en van de leerlingen.	* 30.0	44.7 ▲	40.1	48.3=	40.8=
Ik heb met schoolleiders van andere scholen samengewerkt aan uitdagende werktaken.	43.2	32.3 ▼	38.7	35.3=	38.2=

H5: Leiderschap in de school

- Focus op systeemgericht leiderschap (bij schoolleiders)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Ouders of voogden ondersteunen de leerlingenprestaties.	83.6	70.3 ▼	72.0	67.1=	63.4=
Ouders of voogden zijn betrokken bij schoolactiviteiten.	* 79.1	59.7 ▼	45.6	49.6=	45.7=
De school werkt samen met de lokale gemeenschap.	* 75.6	66.9 ▼	54.6	67.3 ▲	62.9=

H5: Leiderschap in de school

- Systeemgericht schoolleiderschap naar leerlingensamenstelling van de school (schoolleiders)

	Het ondersteunen van leerlingen door ouders of voogden volgens schoolleiders		Betrokkenheid van ouders of voogden bij schoolactiviteiten		Samenwerking van de school met de lokale gemeenschap volgens schoolleiders	
	Lager onderwijs	Eerste graad secundair onderwijs	Lager onderwijs	Eerste graad secundair onderwijs	Lager onderwijs	Eerste graad secundair onderwijs
Leerlingen uit sociaal-economisch achtergestelde gezinnen						
≤ 30% (a)	87.3	78.1	80.9	49.1	76.6	58.1
> 30% (b)	51.1	46.3	65.2	16.2	65.7	60.4
(b) – (a)	-36.2*	-31.8*	-15.7*	-32.9*	-11.0=	2.3=
Leerlingen die immigrant zijn of een migratieachtergrond hebben						
≤ 10% (a)	91.1	88.6	81.3	56.8	76.8	64.6
> 10% (b)	63.7	51.0	72.4	25.4	70.9	48.5
(b) – (a)	-27.4*	-37.6*	-8.9*	-31.4*	-5.9=	-16.1(*)
Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften						
≤ 10% (a)	86.1	73.9	75.2	47.5	69.7	59.4
> 10% (b)	77.2	74.3	80.0	42.0	77.7	57.3
(b) – (a)	-8.9*	0.4=	4.8*	-5.5=	8.0=	-2.1=

H5: Leiderschap in de school

- Competitie tussen scholen voor een leerlingenpubliek volgens schoolleiders

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Twee of meerdere andere scholen	83.4	65.9=	85.6	63.7▼	48.1▼
Een andere school	11.4	12.2=	13.1	16.5=	17.6=
Geen andere school	5.1	21.8▲	1.2	19.8▲	34.3▲

H5: Leiderschap in de school

- Leiderschapstaken bij leraren (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

	Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
	VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Personeel					
Leraren aanwerven	3.7	10.9 ▲	2.7	10.8 ▲	5.5 ▲
Leraren ontslaan of schorsen	* 1.0	0.6 =	0.0	0.9 ▲	0.9 ▲
Budget					
Het startloon van leraren bepalen, inclusief vastleggen van loonschalen	0.0	0.5 =	0.0	1.1 ▲	0.5 ▲
Loonsverhogingen van leraren bepalen	0.0	0.9 ▲	0.0	1.7 ▲	0.9 ▲
Beslissingen nemen over budgettoewijzingen binnen de school	2.9	11.8 ▲	6.0	8.9 =	11.4 =
Schoolbeleid					
Het disciplinair(e) beleid en procedures ten aanzien van leerlingen vastleggen	35.9	41.9 =	36.8	40.6 =	39.3 =
Het leerlingentoetsbeleid vastleggen, ook m.b.t. Vlaamse/regionale testen	48.5	36.1 ▼	53.8	47.6 =	38.3 ▼
Goedkeuring geven om leerlingen toe te laten in de school	* 14.5	4.1 ▼	22.3	9.4 ▼	3.6 ▼
Curriculum					
Kiezen welke handboeken gebruikt worden	* 78.6	85.8 ▲	96.1	84.5 ▼	62.9 ▼
De leerstof vastleggen, inclusief de eindtermen	* 34.3	49.6 ▲	27.2	63.1 ▲	48.1 ▲
Bepalen welke vakken worden aangeboden	* 23.5	29.0 =	27.2	47.9 ▲	41.1 ▲

H5: Leiderschap in de school

- Autonomie als de mogelijkheid om beslissingen te nemen zoals ervaren door leraren

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Het bepalen van de vakinhoud	*	82.6	83.4=	87.1	84.5▼	84.7▼
Het selecteren van de lesmethodes	*	85.1	95.5▲	96.8	96.1=	96.7=
Beoordelen van leerlingen		94.8	90.3▼	96.1	94.1▼	96.0=
Orde houden en leerlingen straffen	*	96.0	93.0▼	92.3	92.5=	93.2=
Bepalen van de hoeveelheid huiswerk	*	89.6	85.2▼	94.6	92.1▼	92.4▼

H5: Leiderschap in de school

- Academisch leiderschap van leraren (Gegevens afkomstig van schoolleiders)

		Lager onderwijs		Eerste graad secundair onderwijs		
		VL	EU-5	VL	EU-14	PISA-6
Leraren begrijpen de leerdoelen van de school.	*	99.7	93.9 ▼	94.9	92.5=	88.8 ▼
Leraren slagen erin om de leerdoelen van de school te implementeren.	*	98.9	91.1 ▼	93.4	91.2=	90.4=
Leraren hebben hoge verwachtingen met betrekking tot de leerlingenprestaties.		95.2	88.9 ▼	87.0	83.4=	79.2 ▼

Conclusie

- Het vinden van voldoende leraren (en schoolleiders)
  - Zeer jonge populatie, intrinsieke motivatie, $\frac{3}{4}$ kiest voor lerarenberoep als eerste loopbaankeuze
  - Tevreden leraren (vooral met de werkomgeving), iets minder tevreden schoolleiders (vooral met de arbeidsovereenkomst)
  - Sterke afname van het gevoel van waardering door de samenleving (-20 procentpunten op 5 jaar)
  - Veel deeltijdse tewerkstelling
- Professionalisering en formele beoordeling
  - Alle leraren krijgen feedback, de meesten geven aan dat deze feedback een positieve impact op hun functioneren heeft
  - In de formele beoordeling spelen de schoolleider en mentoren in Vlaanderen een cruciale rol.
  - Vlaanderen heeft geen cultuur van jaarlijkse evaluatie
- ISCED 1 vs. 2
  - Op vele vlakken veeleer kleine verschillen
  - ISCED1 onderwijs staat opvallend dicht bij de ouders en lokale gemeenschap
  - Hoger aangevoelde noden in ISCED 1 zowel bij leraren als schoolleiders, vraag om meer omkadering, minder mentorschap, meer stress in ISCED 1
- Sterk Vlaanderen
  - Intrinsiek gemotiveerde leraren die als het lerarenberoep als eerste beroepskeuze zien
  - Hoge aanwezigheid mentoring (ISCED II) bij jongere leraren.
  - Inhaalbeweging rond meer complexe samenwerkingsactiviteiten tussen leraren
  - Actieve participatie van ouders, leerlingen en leraren in schoolbeslissingen